

• ریسک اعتباری:

ریسک اعتباری عبارت است از احتمال بروز زیان ناشی از قصور طرف مقابل در ایفای اصل و فرع تعهدات، از این رو است که رکن اصلی بانکداری با کارکرد صحیح، طرح و اجرای سیاست‌ها و روش‌های مکتوب در رابطه با شناسایی، ارزیابی، مراقبت و کنترل ریسک اعتباری مفهوم می‌یابد. سیاست‌های اعتباری چارچوبی را برای وام‌دهی تعیین و فعالیت‌های اعتبار دهی بانک را هدایت می‌نماید. سیاست‌های اعتباری بایستی موضوعاتی همچون بازارهای هدف، ترکیب پرتفوی، شرایط قیمت‌گذاری، ساختار حدود، مقام مسئول تصویب‌کننده وام، نحوه گزارش دهی/فرآیند مربوط به موارد استثناء و ... را در برگیرد. این‌گونه فعالیت‌ها بایستی به روشنی تعریف شده، همسو با رویه‌های احتیاطی بانکی بوده و با اندازه و پیچیدگی‌های فعالیت بانک متناسب باشد. این سیاست‌ها باید با توجه به عوامل داخلی و خارجی مانند موقعیت بازار بانک، منطقه تجاری، توانایی‌های کارکنان و فن‌آوری، طرح‌ریزی و اجرا گردد.

این‌گونه سیاست‌ها به‌ویژه باید اهداف بانک را در زمینه ترکیب پرتفوی، حدود اکسپوزر نسبت به طرف مقابل یا گروهی از طرف‌های مقابل مرتبط، صنایع یا بخش‌های اقتصادی خاص، مناطق جغرافیایی و محصولات ویژه، تعیین کنند. بانک‌ها باید مطمئن شوند که حدود اکسپوزرهای داخلی آن‌ها در تطابق با هرگونه حدود یا محدودیت‌های احتیاطی است که توسط بازرسان بانکی (ناظر) تعیین شده است.

• سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اعتباری

سیاست‌های اعتباری بانک در حوزه‌های تسهیلات و مطالبات به شرح ذیل است:

الف- تسهیلات: رعایت سقف‌های مجاز مصرف، اصلاح پرتفوی تسهیلات بر اساس مدت و بازده

ب- مطالبات: کاهش مانده مطالبات و بررسی پرونده‌های کلان مطالباتی

همچنین اهم برنامه‌ها و الزامات اعتباری بانک به شرح ذیل است:

✓ وصول مطالبات معوق و مشکوک

✓ متمرکزسازی فرایندهای اعتباری و ارزی باهدف کاهش احتمال نکول و تسریع در گردش کار پیگیری و وصول

مطالبات

✓ کاهش تمرکز مبالغ تسهیلاتی از طریق افزایش سهم پرتفوی اعتباری خرد و متوسط

✓ تعیین اهداف کمی اعطای تسهیلات، وصول مطالبات، ضمانت‌نامه‌ها و اعتبارات اسنادی

- ✓ تعیین حدود اختیارات ارکان اعتباری در اعطای تسهیلات و وصول مطالبات
- ✓ نصب و اجرای سیستم‌های نظارتی اعطای تسهیلات
- ✓ تأکید بر امر ظرفیت سنجی مشتریان جهت اعطای تسهیلات
- ✓ برقراری نظام کنترلی و نظارتی بر کیفیت گزارش‌های اطلاعاتی
- ✓ کاهش ریسک تسهیلات و تعهدات از طریق اخذ وثایق مطمئن
- ✓ رعایت دقیق اجرای آیین‌نامه‌های ذینفع واحد، اشخاص مرتبط و تسهیلات و تعهدات کلان
- ✓ برگزاری مستمر جلسات کمیته‌های احیا و وصول مطالبات در سطوح مختلف به‌منظور تعیین تکلیف سریع پرونده‌های مطالباتی مشتریان
- ✓ توجه خاص به علل رشد مطالبات سررسید گذشته، معوق اعتبارات اسنادی پرداخت‌شده و ضمانت‌نامه‌های ضبطی و پرداخت‌شده و استخراج وضعیت آن‌ها و ارائه گزارش و پیشنهاد لازم
- ✓ نظارت ادواری توسط ناظرین پیش‌بینی‌شده در بخشنامه‌ها، بازدید از محل فعالیت موضوع تسهیلات و پیشرفت آن و نحوه اجرا به‌صورت تصادفی توسط ناظرین و سایر افراد ذیصلاح و اعضای کمیته‌های اعتباری

• **واحدهای اجرایی مدیریت ریسک اعتباری**

حوزه پیاده‌سازی کل بانک به‌ویژه شعب، مدیریت امور اعتبارات، اداره پیگیری وصول مطالبات معوق، کمیته‌های اعتباری، کارگروه فرعی ریسک اعتباری و سایر ارکان اعتباری بانک است.

• **حدود اختیارات سطوح مختلف سازمانی برای تصویب تسهیلات و تعهدات**

یک جزء مهم از مدیریت ریسک اعتباری، تعیین حدود اکسپوزر برای طرف‌های مقابل فردی یا گروهی از طرف‌های مقابل مرتبط است.

با توجه به تفکیک حوزه‌های "بانکداری شرکتی" و "خرد و صنفی" در بانک، معیار تصمیم‌گیری در خصوص تسهیلات و تعهدات در سه حوزه تسهیلات و تعهدات کلان^۱، تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط و تسهیلات و تعهدات خرد و صنفی است.

✓ تسهیلات و تعهدات کلان

تسهیلات و تعهدات در حوزه کلان، بر اساس شناسایی ذی‌نفع واحد^۲ است. مصادیق ذی‌نفع واحد به شرح زیر است:

- شخص حقیقی یا حقوقی به‌طور مستقل
- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای روابط مالکیتی شامل:
 - ✓ شخص حقیقی به‌اتفاق همسر و افراد تحت تکفل وی با واحد (های) تابعه و وابسته آن‌ها؛
 - ✓ شخص حقوقی با واحد (های) تابعه و وابسته آن؛
 - ✓ واحدهای تابعه و وابسته یک شخص حقیقی یا حقوقی با یکدیگر مشروط بر آن‌که حاصل ضرب درصد تملک آن‌ها توسط شخص مزبور، حداقل ۲۰ درصد باشد.
- اشخاص حقوقی دارای روابط مدیریتی شامل:
 - ✓ شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که حداقل دوسوم اعضای هیئت‌مدیره آن‌ها مشترک باشد؛
 - ✓ شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که رئیس هیئت‌مدیره آن‌ها مشترک باشد.
- شخص حقیقی و حقوقی دارای روابط مالی شامل:
 - ✓ شخص حقیقی با همسر و افراد تحت تکفل وی؛

^۱ مجموع خالص تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجادشده به یا برای هر ذی‌نفع واحد که میزان آن حداقل معادل ۱۰ درصد سرمایه پایه بانک باشد.

^۲ یک شخص حقیقی یا حقوقی به‌طور مستقل یا دو یا چند شخص حقیقی که به‌واسطه برخورداری از روابط مالکیتی، مدیریتی، مالی، کنترلی یا به هر نحو دیگری می‌توانند بانک را در معرض ریسک قرار دهند، بدین ترتیب که مشکلات یکی از آن‌ها بتواند به دیگری تسری یابد و منجر به عدم بازپرداخت یا ایفای به‌موقع تسهیلات یا تعهدات آن‌ها شود.

✓ ضامن با مضمون عنه مشروط بر آن که میزان ضمانت، حداقل معادل ۷۵ درصد درآمد سالیانه یا دارایی ضامن باشد. عکس رابطه فوق در صورتی مصداق دارد که اشخاص مزبور دارای ضمانت متقابل باشند؛

✓ شخص (الف) با شخص (ب) مشروط بر آن که بیش از ۵۰ درصد درآمد ناخالص سالیانه شخص (الف) توسط شخص (ب) تأمین شود. عکس رابطه فوق مصداق ندارد؛

✓ اشخاصی که هر یک دارای حداقل ۲۰ درصد از سهام یا سرمایه دارای حق رأی یک شخص حقوقی باشند؛

✓ اشخاصی که بیش از ۵۰ درصد درآمد ناخالص سالیانه هر یک از آنها از منبع درآمد واحدی باشد.

• شخص حقیقی و حقوقی دارای روابط کنترلی شامل:

✓ شخص حقیقی به اتفاق همسر و افراد تحت تکفل وی با شخص حقوقی که به هر نحوی دارای حق رأی بیش از ۲۰ درصد آرای آن شخص حقوقی می‌باشند.

✓ شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که به هر نحوی دارای حق رأی بیش از ۲۰ درصد آرای آن است.

✓ شخص حقیقی یا حقوقی با شخص حقوقی دیگری که قادر به راهبری سیاست‌های مالی و عملیاتی از جمله تصمیمات مربوط به تقسیم سود آن است.

✓ شخص حقیقی یا حقوقی با شخص حقوقی دیگری که به هر نحوی قادر به نصب و عزل اکثریت اعضای هیئت‌مدیره آن است.

دفاتر بانکداری شرکتی در صورت شناسایی ذی‌نفعان واحد، می‌بایست اطلاعات تسهیلات گیرنده را در سیستم آمار و اطلاعات بانک در قسمت ذی‌نفع واحد وارد نمایند.

اعطای تسهیلات یا ایجاد تعهدات به هر ذی‌نفع واحد که موجب قرار گرفتن تسهیلات و تعهدات مزبور در شمول تسهیلات و تعهدات کلان شود، باید به تصویب هیئت‌مدیره بانک برسد. لذا در صورت واجد شرایط بودن مشتری جهت دریافت تسهیلات و تعهدات و رعایت حدود تعیین شده، مجوز مربوطه می‌بایست از هیئت‌مدیره دریافت شود.

حدود تسهیلات و تعهدات کلان:

- ۱- حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات کلان به هر ذی‌نفع واحد نباید از ۲۰ درصد سرمایه بانک تجاوز نماید.
- ۲- حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات کلان، ۸ برابر سرمایه پایه بانک است.
- ۳- در مواردی که میزان تسهیلات مورد تقاضای یک ذی‌نفع واحد بیش از حدود تعیین‌شده در این آیین‌نامه باشد، بانک می‌تواند با رعایت حدود مقرر، از روش اعطای تسهیلات به صورت مشترک (سندیکایی، کنسرسیومی یا روش‌های مشابه) استفاده نماید.

✓ تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط

تسهیلات و تعهدات در حوزه اشخاص مرتبط، بر اساس شناسایی اشخاص مرتبط^۳ است. مصادیق اشخاص مرتبط به شرح زیر است:

۱. مدیران مؤسسه اعتباری مشتمل بر اعضای هیئت‌مدیره، مدیرعامل قائم‌مقام مدیرعامل و سایر اعضای هیئت‌عامل؛
۲. حسابرس مستقل (اعم از مؤسسه حسابرسی و شریک مسئول کار) و بازرس قانونی مؤسسه اعتباری؛
۳. شخص حقیقی و اعضای خانواده وی شامل پدر، مادر، همسر و فرزندان که منفرداً یا جمعاً مالکیت حداقل پنج درصد از سهام مؤسسه اعتباری را دارا می‌باشند.
۴. پدر، مادر، همسر و فرزندان مصادیق مذکور در ردیف‌های ۱ و ۲
۵. شخص حقوقی که سهام یا سرمایه آن متعلق به مصادیق مذکور در ردیف‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ است، به‌گونه‌ای که اشخاص مرتبط مذکور قادر به تعیین حداقل یک عضو هیئت‌مدیره در آن شخص حقوقی باشند.
۶. شخص حقوقی که اشخاص مرتبط مذکور در ردیف‌های ۱، ۲، ۳ و ۴ دارای مناصب مدیریتی (عضو هیئت‌مدیره، هیئت‌عامل، مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل) در آن شخص حقوقی باشند.
۷. شخص حقوقی که مستقیماً، مالکیت حداقل پنج درصد از سهام مؤسسه اعتباری را دارا باشد.
۸. شخص حقوقی که حداقل ده درصد سهام یا سرمایه آن مستقیماً متعلق به مؤسسه اعتباری است.

^۳ اشخاص حقیقی و حقوقی هستند که به نحوی از انحاء نظیر داشتن روابط شخصی، مالکیتی، مدیریتی و نظارتی بتوانند به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم بر تصمیم‌گیری‌های بانک کنترل نموده و بانفوذ قابل‌ملاحظه‌ای داشته باشند، به‌گونه‌ای که بانک را تبدیل به منبع مالی ترجیحی خود نموده و بدین ترتیب منافع بانک، تحت‌الشعاع منافع اشخاص مذکور قرارگیرد.

۹. شخص حقوقی که حداقل بیست درصد سهام یا سرمایه آن مستقیماً متعلق به اشخاص حقوقی مندرج در بند

۸ است

حدود تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط:

- ✓ حد فردی: مجموع خالص تسهیلات و تعهدات به هر شخص نباید از سه درصد سرمایه پایه بانک تجاوز نماید
- ✓ حد جمعی: مجموع خالص تسهیلات و تعهدات به اشخاص مرتبط نباید از چهل درصد سرمایه پایه بانک تجاوز نماید

تسهیلات و تعهدات به اشخاص مرتبط باید قبل از اعطا/ایجاد به تصویب هیئت‌مدیره بانک برسد. جلسات تصمیم‌گیری هیئت‌مدیره برای اعطا/ایجاد تسهیلات و تعهدات به اشخاص مرتبط بدون حضور اشخاص مرتبط ذینفع آن تسهیلات و تعهدات، برگزار می‌شود.

✓ تسهیلات و تعهدات شرکتی

مرجع تصمیم‌گیری برای تسهیلات و اعتبارات مرتبط با هر مشتری شرکتی تا سقف **هشتصد میلیارد ریال**، کمیسیون بانکداری شرکتی است و برای مبالغ بیش از هفتصد میلیارد ریال مرجع تصمیم‌گیری هیئت‌مدیره بانک است.

✓ تسهیلات و تعهدات خرد و صنفی^۴:

تسهیلات و تعهدات در حوزه خرد و صنفی، بر اساس نوع مشتریان و میزان تسهیلات درخواستی ایشان است. از این رو مشتریان در حوزه خرد و صنفی طبق معیار زیر شناسایی می‌شوند:

- ۱- اشخاص حقیقی: تمامی اشخاص حقیقی بالای ۱۸ سال با هر مبلغ درخواست تسهیلات و تعهدات
- ۲- اشخاص حقوقی: آن گروه مشتریان حقوقی به همراه ذینفعان واحد مرتبط با آنها که مبلغ درخواست تسهیلات و تعهدات ایشان حداکثر معادل مبلغ پانصد میلیارد ریال و یا هم‌ارز ریالی آن به ارزشهای مختلف است.

^۴ تسهیلات صنفی: منظور از تسهیلات صنفی، تسهیلاتی است که به منظور تأمین سرمایه در گردش، توسعه کسب‌وکار موجود یا ایجاد کسب‌وکار جدید به اصناف گروه هدف، اعطا می‌شود.
تسهیلات خرد: منظور از تسهیلات خرد، تسهیلاتی است که جهت تأمین نیازهای مصرفی مشتریان خرد نظیر خرید و تعمیر مسکن و خرید کالاهای مصرفی اعطا می‌شود

تمامی شعب صرفاً درخواست‌های اعتباری دریافتی در محدوده فوق را پذیرش و موردبررسی قرار می‌دهند، در صورتی‌که درخواست‌های اعتباری بیش از سقف یادشده باشد می‌بایست مراتب با هماهنگی مدیریت امور اعتبارات خرد و صنفی به مدیریت امور بانکداری شرکتی منعکس می‌گردد.

صرف‌نظر از مبلغ تسهیلات موردتقاضا یا مورداستفاده، ارائه هرگونه خدمات اعتباری به مشتریان زیر صرفاً از طریق مدیریت امور بانکداری شرکتی صورت پذیرد:

- ۱- شرکت‌های تولیدی با سرمایه ثابتی بیش از پانصد میلیارد ریال
- ۲- شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی
- ۳- اشخاص مرتبط و شرکت‌های زیرمجموعه بانک
- ۴- شرکت‌های زیرمجموعه سایر بانک‌ها
- ۵- شرکت‌های سهامی عام پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار
- ۶- اشخاص خارجی

ارکان تصمیم‌گیری اعتبارات خرد و صنفی:

در مدیریت امور اعتبارات خرد و صنفی شعب بانک سامان از لحاظ حدود اختیارات اعتباری متفاوت بوده و به پنج گروه، شعبه گروه ممتاز، شعب گروه یک، شعب گروه دو، شعب گروه سه و شعب گروه چهار طبقه‌بندی می‌شوند. حدود اختیارات اعتباری هر گروه از شعب برای تصویب و قبول نوع، ترکیب و میزان وثایق، تابع شرایط مندرج در بخشنامه "شرایط اعطای تسهیلات خرد و صنفی" بانک سامان و الحاقیه‌ها و اصلاحات بعدی است.

کلیه شعب موظف هستند با رعایت مقررات مربوط به حدود اختیارات اعتباری شعب برای تصویب تسهیلات اعتباری و ضمانت‌نامه، همه درخواست‌های اعتباری مشتریان را که در حدود اختیارات تفویض شده باشد (با احتساب تعهدات و بدهی‌های موجود مشتری) در کمیسیون‌های که به همین منظور و در سطوح مختلف بانک تشکیل می‌گردند اتخاذ و تصمیم‌گیری نمایند. کمیسیون‌های مزبور که در خصوص اعطای تسهیلات ریالی و ارزی، صدور ضمانت‌نامه‌ها، گشایش اعتبارات اسنادی و ثبت سفارش بروات اسنادی با تضمین بانک تصمیم‌گیری می‌نمایند عبارتند از:

- ۱- کمیسیون اعتباری شعب
- ۲- کمیسیون اعتباری سرپرستی
- ۳- کمیسیون داخلی اعتبارات صنفی
- ۴- کمیسیون اعتبارات صنفی

حدود تسهیلات و تعهدات خرد و صنفی:

حدود اختیارات کمیسیون‌های اعتباری (ارقام برحسب میلیون ریال)

ردیف	رکن اعتباری	نوع تسهیلات و تعهدات ریالی	حدود اختیارات در قبال صرفاً وثایق درجه ۱		حدود اختیارات در قبال ترکیبی از وثایق درجه ۱ نوع اول و چهارم یا ترکیبی از وثایق درجه ۱ نوع اول و درجه ۲		حدود اختیارات در قبال ترکیبی از وثایق درجه ۱ نوع اول و تضمینات درجه ۳	
			اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی
۱	کمیسیون اعتباری شعب ریالی درجه سه و چهار	تسهیلات ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰	۲,۵۰۰	۶۰۰	۱,۰۰۰
		ضمانت‌نامه‌های ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰	۲,۵۰۰	۶۰۰	۱,۰۰۰
		سقف جمعی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۳,۰۰۰	۵,۰۰۰	۱,۲۰۰	۲,۰۰۰
۲	کمیسیون اعتباری شعب ریالی درجه دو	تسهیلات ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۲,۵۰۰	۴,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۵۰۰
		ضمانت‌نامه‌های ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۲,۵۰۰	۴,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۵۰۰
		سقف جمعی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵,۰۰۰	۸,۰۰۰	۲,۰۰۰	۳,۰۰۰

۲,۵۰۰	۱,۵۰۰	۶,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	تسهیلات ریالی	کمیسیون اعتباری شعب ریالی درجه یک	۳
۲,۵۰۰	۱,۵۰۰	۶,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	ضمانت نامه های ریالی		
۵,۰۰۰	۳,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۸,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	سقف تجمعی		
۴,۰۰۰	۲,۵۰۰	۹,۰۰۰	۶,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	تسهیلات ریالی	کمیسیون اعتباری شعب ریالی ممتاز	۴
۴,۰۰۰	۲,۵۰۰	۹,۰۰۰	۶,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	ضمانت نامه های ریالی		
۸,۰۰۰	۵,۰۰۰	۱۸,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	سقف تجمعی		

حدود اختیارات کمیسیون اعتباری شعب ریالی و منتخب یا موقت ارزی (ارقام جدول به میلیون ریال)

ردیف	رکن اعتباری	نوع تسهیلات و تعهدات ریالی و تعهدات ارزی	حدود اختیارات در قبال وثایق و وثایق درجه ۱ نوع اول و چهارم یا ترکیبی از وثایق درجه ۱ نوع اول و درجه ۲ ترکیبی از وثایق درجه ۱ نوع اول و درجه ۲		حدود اختیارات در قبال اشخاص حقوقی	
			اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی
۱	کمیسیون اعتباری شعب ریالی و ارزی درجه سه و چهار	تسهیلات ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰	۶۰۰
		ضمانت نامه های ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰	۶۰۰
		اعتبارات اسنادی دیداری	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۶,۰۰۰	۲,۵۰۰
		اعتبارات اسنادی مدت دار (یوزانس) و ریفاینانس	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۴,۰۰۰	۱,۰۰۰
		تضمین رفع تعهد ارزی معادل ریالی ۱۵ درصد اعتبار اسنادی و ۳۵ درصد حواله ارزی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	در اختیار شعبه	در اختیار شعبه
		سقف تجمعی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۸,۰۰۰
۲	کمیسیون اعتباری شعب ریالی و ارزی درجه دو	تسهیلات ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰	۱,۰۰۰
		ضمانت نامه های ریالی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱,۵۰۰	۱,۰۰۰
		اعتبارات اسنادی دیداری	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۶,۰۰۰	۲,۵۰۰
		اعتبارات اسنادی مدت دار (یوزانس) و ریفاینانس	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۴,۰۰۰	۱,۰۰۰
		تضمین رفع تعهد ارزی معادل ریالی ۱۵ درصد	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	در اختیار شعبه	در اختیار شعبه
		سقف تجمعی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۸,۰۰۰

						اعتبار اسنادی و ۳۵ درصد حواله ارزی			
۳,۰۰۰	۲,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۸,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	سقف تجمعی		کمیسیون اعتباری شعب ارزی و درجه یک	۳
۲,۵۰۰	۱,۵۰۰	۶,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	تسهیلات ریالی			
۲,۵۰۰	۱,۵۰۰	۶,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	ضمانت نامه های ریالی			
۳,۰۰۰	۲,۰۰۰	۸,۰۰۰	۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی دیداری			
۲,۵۰۰	۱,۵۰۰	۶,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی مدت دار (یوژانس) و ریفاینانس			
۲۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	در اختیار شعبه		در اختیار شعبه		تضمین رفع تعهد ارزی معادل ریالی ۱۵ درصد اعتبار اسنادی و ۳۵ درصد حواله ارزی			
۵,۰۰۰	۳,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	سقف تجمعی		کمیسیون اعتباری شعب ارزی و ممتاز	۴
۴,۰۰۰	۲,۵۰۰	۹,۰۰۰	۶,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	تسهیلات ریالی			
۴,۰۰۰	۲,۵۰۰	۹,۰۰۰	۶,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	ضمانت نامه های ریالی			
۵,۰۰۰	۳,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۷,۵۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی دیداری			
۴,۰۰۰	۲,۵۰۰	۹,۰۰۰	۶,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	اعتبارات اسنادی مدت دار (یوژانس) و ریفاینانس			
۲۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	در اختیار شعبه		در اختیار شعبه		تضمین رفع تعهد ارزی معادل ریالی ۱۵ درصد اعتبار اسنادی و ۳۵ درصد حواله ارزی			
۸,۰۰۰	۵,۰۰۰	۱۸,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	سقف تجمعی			

حدود اختیارات کمیسیون های اعتباری سرپرستی ها، داخلی اعتبارات صنفی و اعتبارات صنفی (ارقام جدول به میلیون ریال)

ردیف	رکن اعتباری	نوع تسهیلات و تعهدات ریالی و تعهدات ارزی		حدود اختیارات در قبال صرفاً وثایق درجه ۱ نوع اول، دوم و سوم		حدود اختیارات در قبال وثایق ترکیبی از نوع اول و چهارم یا ترکیبی از وثایق درجه ۱ نوع اول و درجه ۲		حدود اختیارات در قبال ترکیبی از وثایق درجه ۱ نوع اول و تضمینات درجه ۳	
				اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی	اشخاص حقیقی	اشخاص حقوقی
۱	کمیسیون اعتباری سرپرستی ها	تسهیلات ریالی		۱۰,۰۰۰					
		ضمانت نامه های ریالی							
		اعتبارات اسنادی دیداری							
		اعتبارات اسنادی مدت دار (یوژانس) و ریفاینانس							
		تضمین رفع تعهد ارزی معادل ریالی ۱۵ درصد							

					اعتبار اسنادی و ۳۵ درصد حواله ارزی			
۲۵,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	در اختیار کمیسیون داخلی اعتبارات صنفی	تسهیلات ریالی	کمیسیون داخلی اعتبارات صنفی	۲	
					ضمانت نامه های ریالی			
					اعتبارات اسنادی دیداری			
					ضمانت نامه های ارزی و اعتبارات اسنادی مدت دار (یوژانس) و ریفاینانس			
۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	در اختیار شعبه			تضمین رفع تعهد ارزی معادل ریالی ۱۵ درصد اعتبار اسنادی و ۳۵ درصد حواله ارزی			
۱۵۰,۰۰۰				در اختیار کمیسیون داخلی اعتبارات صنفی	تسهیلات ریالی	کمیسیون اعتبارات صنفی	۳	
					ضمانت نامه های ریالی			
					اعتبارات اسنادی دیداری			
					ضمانت نامه های ارزی و اعتبارات اسنادی مدت دار (یوژانس) و ریفاینانس			
۱۵۰,۰۰۰	در اختیار شعبه			تضمین رفع تعهد ارزی معادل ریالی ۱۵ درصد اعتبار اسنادی و ۳۵ درصد حواله ارزی				

به طور کلی شعب بانک سامان از لحاظ حدود اختیارات اعتباری به گروه های شعب ممتاز، درجه یک، درجه دو، درجه سه و درجه چهار تقسیم بندی می شوند. این تقسیم بندی و حوزه اختیارات شعب در تخصیص تسهیلات و اخذ وثایق تحت عنوان بخشنامه "شرایط و ضوابط اعطای تسهیلات" به صورت سالانه بازنگری می شود. مطابق این بخشنامه کلیه شعب موظفاند با رعایت مقررات مربوط به حدود اختیارات اعتباری شعب و ضوابط تدوین شده به مشتریان خود در حد اختیارات اعتبار اختصاص دهند. بدیهی است در صورتی که میزان درخواست مشتری از حدود مجاز شعبه فراتر باشد موارد می بایست از طریق طرح در کمیسیون های بالاتر مطرح و مورد اتخاذ تصمیم قرار گیرد. لذا شعب می بایست در مواردی که مجموع تسهیلات و تعهدات مشتری و ذینفعان واحد وی از حدود مقرر در بخشنامه مذکور تجاوز می نماید پرونده اعتباری مشتری را جهت اتخاذ تصمیم به رکن اعتباری بالاتر ارسال نمایند. کمیسیون های اعتباری سرپرستی ها، کمیسیون داخلی اعتبارات صنفی و کمیسیون اعتبارات صنفی به ترتیب مراجع اعتباری هستند که پرونده ها بر اساس مبلغ به آن ها ارجاع می شود

۱- در خصوص حدود اختیارات کمیسیون اعتباری قابل ذکر است که، درخواست مشتریان حقیقی و حقوقی متقاضی دریافت تسهیلات و تعهدات با مبالغ بیش از یکصد و پنجاه میلیارد ریال می بایست پس از طرح در کمیسیون اعتبارات صنفی جهت اتخاذ تصمیم نهایی در کمیسیون بانکداری شرکتی و حسب مورد، جلسه اعتباری هیئت مدیره بانک مطرح شود.

- ۲- حدود اختیارات ارکان اعتباری برای پرداخت تسهیلات یا ایجاد تعهدات برای شرکت آهی با مسئولیت محدود معادل سقف تسهیلات پرداختی به اشخاص حقیقی است.
- ۳- در صورتی که مشتری و ذینفعان واحد وی به صورت ترکیبی از اشخاص حقیقی و حقوقی درخواست استفاده از تسهیلات یا ایجاد تعهدات نزد بانک را نمایند، مجموع سقف تسهیلات و تعهدات و سقف تجمعی آنها جهت طرح در کمیسیون اعتباری مربوطه با رعایت حدود اختیارات تفویضی معادل سقف تخصیص به اشخاص حقوقی در نظر گرفته می شود.
- ۴- پرداخت تسهیلات صنفی یا ایجاد تعهدات برای سهامداران و مدیران شرکتها به صرف سمت و مسئولیت آنها در شرکت امکان پذیر نی باشد و شعب فقط در زمانی مجاز به پرداخت تسهیلات صنفی به افراد یاد شده می باشند که نامبردگان دارای مجوز فعالیت شخصی و مستقل از شرکت باشند و توان مالی و اعتباری آنها طبق ضوابط و مقررات به تأیید ارکان اعتباری مربوطه رسیده باشد.
- ۵- حدود اختیارات شعب و سایر ارکان اعتباری درم رود صدور انواع ضمانت نامه ها و گشایش اعتبارات اسنادی معادل مانده تعهدات مشتری پس از کسر سپرده نقدی ضمانت نامه و پیش پرداخت اعتبار اسنادی (خالص تعهدات) خواهد بود.
- ۶- صدور ضمانت نامه ها در قبال اخذ صد در صد سپرده نقدی با رعایت ضوابط و مقررات و با در نظر گرفتن قوانین مربوط به عملیات پول شویی، بدون در نظر گرفتن حدود اختیارات تفویضی با تصویب کمیسیون اعتباری شعب بلامانع است.

• میزان پذیرش ریسک اعتباری

اشتهای ریسک اعتباری در بانک سامان به گونه ای است که طبق آن نوع، حجم، ماهیت و محتوای ریسک اعتباری تعیین می شود. تعیین اشتهای ریسک شامل دو مسئله بازار هدف و حداکثر سهم آن بازار از پرتفوی اعتباری است که برای این منظور بانک سامان سالانه در قالب برنامه عملیاتی هرسال بازار هدف خود را در زمینه اقلام بالای خط و زیرخط ترازنامه را تعیین می کند. بانک سامان اشتهای ریسک خود را برای حوزه های زیر تعریف می کند:

۱- بانکداری شرکتی

۲- بانکداری خرد و صنفی

مسئول تعریف و بازنگری بخش های اقتصادی شامل هدف و میزان کلی پرتفوی اعتباری بانک، کمیسیون عالی استراتژی و بودجه است.

• میزان و وضعیت تمرکز تسهیلات و تعهدات به تفکیک گروه‌های مختلف مشتریان، بخش‌های اقتصادی، مناطق جغرافیایی و نظایر آن.

میزان و وضعیت تمرکز تسهیلات و تعهدات به تفکیک گروه‌های مختلف مشتریان، بخش اقتصادی، به شرح ذیل است:

نوع مشتری	نوع اصلی بخش	سهم پرتفوی	
خرد و متوسط	بازرگانی	۱۰.۴%	
	خدمات	۱۳.۹%	
	صنعت	۲.۴%	
	کشاورزی	۰.۶%	
	متفرقه	۳.۳%	
	مسکن و ساختمان	۸.۹%	
	معدن	۰.۰%	
	مجموع	۳۹.۵%	
	شرکتی	بازرگانی	۲۷.۷%
		خدمات	۵.۳%
صنعت		۱۹.۴%	
کشاورزی		۰.۲%	
متفرقه		۰.۰%	
مسکن و ساختمان		۷.۶%	
معدن		۰.۵%	
مجموع		۶۰.۵%	

کل تسهیلات	مجموع	۱۰۰.۰%
------------	-------	--------

• فرآیند کلی اعتبارسنجی

- شعب مسئولیت پذیرش مشتری، ایجاد، تهیه گزارش‌های اعتباری و رتبه مشتری، استعلام از سامانه‌های موجود و نگهداری اطلاعات را بر عهده‌دارند.
- کمیسیون‌های اعتباری مسئولیت بررسی پیشنهادهای ارائه‌شده توسط شعب، بررسی رتبه مشتری، مدیریت حدود اعتباری شعبه و اظهارنظر اعتباری را بر عهده‌دارند.
- کمیسیون‌های اعتباری مسئولیت تصویب اعتبار در نهادهای تصمیم‌گیری با توجه به مبلغ اعتبار را بر عهده‌دارند.
- وظایف مدیریت ریسک از وظایف کسب‌وکار و ارتباط با مشتریان در حوزه اعتبارات مجزا است.

• فرآیند اعتبارسنجی متقاضیان

- معیارهای مناسب برای اعطای اعتبار، اطلاعات دقیق از بازار هدف بانک، شناخت کامل از وام‌گیرنده یا طرف مقابل، هدف از اعتبار و ساختار آن و منبع بازپرداخت اعتبار را در برمی‌گیرد.
- ترتیب و اولویت این موارد به‌صورت زیر است:
- **ماهیت و هدف اعتبار:** هدف کسب‌وکار متقاضی برای بانک باید قابل‌قبول باشد یعنی باید قانونی، غیر سفته‌بازی و منطبق برگذشته‌ی متقاضی باشد. همچنین بانک باید مطمئن باشد که تسهیلات اعتباری در تأمین مالی فعالیت‌های طبیعی کسب‌وکار متقاضی استفاده شود. میزان تسهیلات نیز باید برای هدف مشتری کافی باشد و نسبت به منابع در اختیار مشتری منطقی باشد. امروزه در دنیا با بالا رفتن فعالیت‌های پول‌شویی، خیلی ضروری است که حتماً هدف از تسهیلات اعتباری کاملاً مشخص و درک شود.
- **نوع تسهیلات اعتباری:** اعتبار در حساب جاری وام مصرفی، وام سرمایه در گردش، وام مدت‌دار، لیزینگ، خرید اقساطی، کارت اعتباری، مستغلات، تجاری، رهنی، وام‌های ساخت‌وساز، وام‌های خرد، خرید دین،
- **صلاحیت قرض گرفتن:** قرض دهنده باید وضعیت قانونی مشتری را بررسی کند. افراد کم سن، فقیر، ناتوان ذهنی، شایستگی لازم را برای عقود معاملاتی ندارند. در این‌گونه موارد نیاز به قیم برای آنان است.

- **تضمینات:** اگر وثیقه‌ای موردنیاز باشد چندین فاکتور باید بررسی شود مانند کفایت، قابلیت، اعتبار و سندیت وثیقه.
- **بررسی وضع مالی قرض‌گیرنده:** در تحلیل وضعیت مالی مشتری، توانایی کسب‌وکار مشتری در ایجاد جریان نقدی مناسب از فعالیت و عملیات کسب‌وکار برای ایفای تعهدات بسیار مهم است. ازجمله معیارهای مختلف برای اندازه‌گیری وضعیت مالی مشتری می‌توان به این موارد اشاره کرد: توانایی بازپرداخت، نقدینگی، ظرفیت بازپرداخت.
- **پیش‌بینی توانایی بازپرداخت:** قرض دهنده باید در مورد توانایی قرض‌گیرنده در ایفای تعهداتش در سررسید مقرر در آینده، یک اطمینان منطقی داشته باشد.
- **سودآوری:** هزینه‌ی ایجاد اعتبار برای متقاضی، حقوق کارمندان مرتبط با ارزیابی اعتبار، اعطای اعتبار و پایش اعتبار، هزینه‌ی اجاره و دیگر هزینه‌های عمومی باید توسط بازدهی ایجادشده توسط اعتبار اعطاشده، پوشش داده شود (معمولاً به‌عنوان پیش‌پرداخت اخذ می‌شود). درواقع یک سودآوری درست با هزینه‌ی سرمایه‌سنجیده می‌شود.
- **پایش مداوم:** تسهیلات اعتباری باید به‌طور مداوم از طرق مختلف پایش شود: حدود ریسک، تخصیص سرمایه و گزارش‌های دوره‌ای برحسب نوع مشتری، بخش، وضعیت تسهیلات و ...

با توجه به جاری شدن فرایند رتبه‌بندی هر مشتری متقاضی در ابتدای ورود می‌بایست براساس ضوابط رتبه‌بندی شده و در صورت احراز شرایط لازم اقدام به تشکیل پرونده اعتباری نماید. فرایند رتبه‌بندی و تشکیل پرونده اعتباری در بانک سامان به‌صورت ذیل است:

❖ فرایند رتبه‌بندی داخلی :

با توجه به سیاست‌های اعتباری بانک، پرداخت هرگونه تسهیلات ریالی جدید یا مازاد بر تسهیلات قبلی اعم از خرد یا صنفی و گشایش اعتبارات اسنادی مدت‌دار به آن دسته از اشخاص حقیقی یا حقوقی که به‌طور هم‌زمان حائز شرایط زیر باشند امکان‌پذیر است:

۱- دارندگان یکی از انواع حساب‌ها نزد شعب بانک سامان که از تاریخ افتتاح حساب آن‌ها حداقل سه ماه سپری‌شده و میانگین موجودی آخرین دوره سه‌ماهه حساب آن‌ها حداقل سی میلیون ریال باشد.

۲- کسب حداقل رتبه امتیاز اعتباری ۵۰۰

رتبه (امتیاز اعتباری) مشتریان از مجموع امتیاز اخذ شده از سامانه اعتبارسنجی حافظ سامان ایرانیان و امتیاز کسب شده از نتیجه گزارش کارشناسی تهیه شده و امتیاز تخصیصی توسط روسای شعب استخراج می‌گردد.

در صورتی که متقاضیان تسهیلات اشخاص حقوقی بوده و بر مبنای گزارش‌های اداره کارشناسی و بررسی طرح‌ها و یا توسط کارشناس مالی و اعتباری مستقر در سرپرستی حاکی از تأیید پرداخت تسهیلات باشد، شعبه می‌تواند نسبت به تخصیص و اضافه نمودن ۵۰ امتیاز به رتبه اعتباری مشتری اقدام نماید.

همچنین روسای شعب می‌توانند با توجه به شناخت خود از مشتریان متقاضی دریافت تسهیلات نسبت به تخصیص و اضافه نمودن حداکثر ۵۰ امتیاز به رتبه اعتباری مشتری اقدام نمایند.

شرکت اعتبارسنجی حافظ سامان ایرانیان با هدف کاهش ریسک اعتباری بانک و کمک به حوزه‌های مدیریت اعتباری در اتخاذ تصمیمات اعتباری تأسیس و با توجه به پایگاه داده و اطلاعات دریافتی و سامانه طراحی شده رتبه تخصیصی به هر یک از مشتریان را ارائه می‌دهد. این مهم در امر رتبه‌بندی مشتریان از نگاه کلی جهت تصمیم‌گیری کمک‌رسان خواهد بود.

رتبه‌های ارائه شده توسط سامانه شرکت حافظ سامان ایرانیان به همراه نظرات کارشناسی تبیین‌کننده رتبه نهایی مشتری جهت دریافت تسهیلات خواهد بود که برحسب میزان رتبه اتخاذ شده اعتبار دریافت خواهد کرد.

در حال حاضر مشتریان بر اساس مجموع شرایط خود حائز رتبه‌ای بین ۱ تا ۱۰۰۰ خواهند شد که حداقل امتیاز لازم برای پرداخت تسهیلات کسب ۵۰۰ امتیاز است. کسب رتبه امتیازی متفاوت بر میزان و نوع وثایق دریافتی ز مشتری نیز مؤثر خواهد بود.

در حال حاضر شعب بانک موظفانند با اخذ مستندات لازم نسبت به جمع‌آوری اطلاعات کامل و واقعی از متقاضیان و ورود دقیق اطلاعات در نرم‌افزار اقدام نمایند. جهت کنترل رویه مذکور مسئولیت صحت اطلاعات وارده در نرم‌افزار به عهده رئیس شعبه است و پرونده‌های ارسالی به ارکان اعتباری بالاتر در صورت عدم رعایت موارد یاد شده قابلیت اتخاذ تصمیم را نداشته و بدون اقدام عودت خواهد شد.

❖ اصول لازم الرعایه برای تشکیل پرونده اعتباری

از آنجایی که فرایند اعطای تسهیلات در بانک سامان از درخواست متقاضی و تشکیل پرونده آغاز می‌گردد، لذا بانک سامان برای تشکیل پرونده‌های اعتباری اصول لازم الرعایه زیر را دارد.

- شناسایی مشتری (CDD)
- دسترسی به پرونده‌های اعتباری مشتریان منوط به رعایت ضوابط و مقررات محرمانگی بانک
- بانک از محل مصرف وام که توسط مشتری اظهار شده است اطمینان حاصل نماید
- قبل از تخصیص اعتبار، بانک از امضای فرم‌ها و مستندات حقوقی توسط متقاضی اطمینان حاصل نماید
- بانک با درخواست‌های اعتباری منصفانه و بدون تبعیض برخورد نماید.
- تسهیلات اعطایی بانک با رعایت اصل عدم تمرکز در صنایع و بخش‌های صنعت ارائه خواهد شد.
- بانک بایستی حاشیه وثیقه مناسب برای تسهیلات اعتباری مختلف نگهداری کند.
- هر نوع آیین‌نامه، بخش‌نامه و دستورالعمل اعتباری بایستی در چهارچوب قوانین و مقررات بانک مرکزی ایران تدوین شود.
- محتوای پرونده‌های اعتباری باید شامل موارد زیر باشد:

✓ مستندات هویتی مشتری و ضامنین

✓ رتبه اعتباری مشتری

✓ درخواست اعتباری امضا شده

✓ اظهار نظر کارشناسی شامل:

(۱) هدف اخذ تسهیلات

(۲) وثایق و تضمینات

(۳) تعهدات مشتری

(۴) سابقه عمومی

(۵) مدیریت

(۶) سابقه مشتری نزد بانک

(۷) تحلیل وضعیت مالی

(۸) تحلیل وضعیت رقابتی

✓ پیش‌بینی جریان‌های نقدی

✓ مستندات مربوط به وثایق و تضمینات

✓ ساختار معامله اعتباری

✓ صورت‌های مالی حسابرسی شده

✓ مجوزهای قانونی کسب‌وکار

• روش سنجش ریسک اعتباری

برای سنجش ریسک اعتباری در بانک سامان از سیستم ارزیابی کارشناسی مشتریان و نتایج اعتبارسنجی شرکت حافظ سامان ایرانیان استفاده می‌شود:

- ارزیابی تسهیلات و بازنگری مستمر
- ارزیابی کیفیت اعتباری مشتریان یا گروه‌های وام‌گیرنده بر اساس نتایج رتبه‌بندی و نظرات کارشناسی
- اعلام هشدار سریع در مورد تغییر نامطلوب وضعیت اعتباری مشتریان
- قیمت‌گذاری وام‌ها مبتنی بر ریسک.
- مدیریت مؤثر وام‌های مسئله‌دار

• روش‌های کاهش ریسک اعتباری

یکی از راه‌های کاهش ریسک اعتباری دریافت وثیقه با توجه به درجه ریسک و نقد شوندگی آن است. انواع وثایق با توجه به درجه ریسک به شرح زیر طبقه‌بندی می‌شوند:

وثایق درجه یک

۱. وثیقه درجه یک نوع اول: شامل مسدودی موجودی در سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه مدت-توثیق- ریالی و بدون کارت بانکی

۲. وثیقه درجه یک نوع دوم: شامل مسدودی موجودی در سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه مدت عادی ریالی؛

۳. وثیقه درجه یک نوع سوم: شامل سایر سپرده‌های سرمایه‌گذاری به‌استثنای سپرده‌های مندرج دریندهای ۱ و ۲، گواهی سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت عام بانام و بی‌نام صادره بانک سامان، گواهی سرمایه‌گذاری صندوق‌های با درآمد ثابت که بانک سامان به‌عنوان مدیر ثبت یا ضامن واحدهای سرمایه‌گذاری صندوق مذکور باشد و گواهی سپرده سکه صادره توسط بانک
۴. وثیقه درجه یک نوع چهارم: شامل اوراق مشارکت بانک مرکزی ج.ا.ا و اوراق مشارکت دولتی.

وثایق درجه دو

۱. شامل اموال غیرمنقول و سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار (به‌استثنای سهام شرکت‌هایی که معاملات آن‌ها در بازار پایه توافقی انجام می‌شود) است. یادآور می‌شود اموال غیرمنقول موردقبول شعب می‌بایست از نوع وثایق ملکی یا آپارتمان‌های مسکونی یا اداری شش‌دانگ، ارزنده، سهل‌البیع و بلامعارض واقع در محدوده شهری شهرداری‌ها، دارای پایان کار معتبر باشد.

وثایق درجه سه

۱. شامل سفته تضمینی و اسناد تضمینی دریافتی از مشتریان از قبیل اموال منقول (قبوض انبارهای عمومی و کالای زیر کلید با تأیید مدیریت امور اعتبارات خرد و متوسط) و قراردادهای لازم‌الاجرا، سفته، چک‌ها و اسناد وصولی است.

نوع وثیقه	شرح وثیقه	نسبت موجودی تسهیلات
وثایق درجه ۱	سپرده بانکی - ضمانت‌نامه بیمه‌نامه - اوراق مشارکت	9.3%
وثایق درجه ۲	ملک - سهام	33.9%
وثایق درجه ۳	چک - سفته - منقول قرارداد لازم‌الاجرا - سایر	56.7%

- میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری
- ارائه اطلاعات دوره مالی مربوطه، منوط به ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده است.
- معیارهای دریافت وثایق برای ارقام در معرض ریسک اعتباری:

معیار دریافت وثایق در بانک بر اساس رتبه مشتری و اعتبارسنجی مشتری صورت می‌گیرد. مشتریانی که از نظر اعتباری ریسک کمتری داشته باشند متناسب با ریسک کمتر، وثایق دریافتی کمتری مشمول مشتری خواهد شد. و بالعکس در خصوص مشتریان با ریسک بیشتر و رتبه اعتباری کمتر، هر چه قدر مشتری کمتر، میزان و نوع وثایق محکم‌تر و با قدرت نقد شوندگی بالاتری خواهد بود. ارزیابی وثایق به صورت دوره‌ای و بر اساس بخشنامه‌های مربوطه صورت می‌گیرد تا از کفایت پوشش آن‌ها اطمینان حاصل شود. به‌طور کلی با توجه به نسبت مطالبات غیر جاری بانک و به‌منظور انجام برخی تغییرات در سیاست‌های اعتباری موجود که با هدف کاهش ریسک اعتباری تسهیلات انجام پذیرفته، پرداخت تسهیلات ریالی با توجه به رتبه اعتباری مشتری صرفاً در قبال اخذ وثایق و تضمینات مندرج در بخشنامه "شرایط و ضوابط اعطای تسهیلات" میسر است.

• بیمه مرهونات و وثایق

به‌منظور پیش‌گیری از ریسک‌های مترتب بر وثایق و اموال موضوع معاملات، وثایق تسهیلات اعطایی و عنداللزوم اموال و کالاهای موضوع معاملات، بانک همه‌ساله و در طول مدت قرارداد به هزینه مشتری در مقابل خطرات ناشی از آتش‌سوزی، انفجار، صاعقه، سیل و زلزله به نفع بانک بیمه شوند و در این خصوص شرکت بیمه سامان به‌عنوان بیمه‌گر منتخب بانک، خواهد بود. دستورالعمل اجرایی بیمه مرهونات و وثایق به‌صورت زیر است.

الف) اموال و وثایق موضوع بیمه

۱- وثایق مسکونی که عرصه و اعیانی آن‌ها در رهن بانک قرار می‌گیرد.

۲- کارخانه‌ها اعم از ساختمان‌ها و ماشین‌آلات آن‌ها و سایر اموال موضوع معاملات بانک

ب) مبلغ بیمه و مبنای محاسبه‌ی حق بیمه

مبلغ بیمه برای هر یک از مرهونات، حتی‌الامکان معادل ارزش روز و واقعی آن‌ها (مطابق نظر ارزیاب) تعیین و حق بیمه بر مبنای آن محاسبه می‌شود. حق بیمه سالانه مرهونات ملکی بر مبنای مانده اصل و سود تسهیلات یا ارزش ارزیابی ملک، هرکدام که کمتر باشد، صورت می‌پذیرد.

حداقل وثایق و تضمینات موردنیاز جهت پوشش تعهدات ایجادشده و تسهیلات پرداختی با توجه به حداقل رتبه کسب‌شده از سامانه اعتبارسنجی حافظ سامان ایرانیان به شرح جدول ذیل است:

وثایق و تضمینات موردنیاز با توجه به حداقل رتبه کسب شده از سامانه اعتبار سنجی حافظ سامان ایرانیان

نوع درخواست	رتبه کسب شده	روش بازپرداخت	حداقل وثیقه درجه ۱ نوع اول	وثایق درجه ۲ و یا ترکیبی از وثایق درجه ۱ و ۲	تضمینات درجه ۳
پرداخت تسهیلات ریالی جدید	۵۰۰ تا ۵۹۹	رأس المدتی گردان	%۲۵	%۷۵	-
		قسطی (ارزش آتی)	%۲۰	%۸۰	-
	۶۰۰ به بالا	رأس المدتی گردان	%۲۵	%۷۵	بر اساس مصوبه کمیسیون اعتباری مربوطه
		قسطی (ارزش آتی)	%۱۵	%۸۵	-
		رأس المدتی گردان	%۲۰	%۸۰	بر اساس مصوبه کمیسیون اعتباری مربوطه
		قسطی (ارزش آتی)	%۱۵	%۸۵	بر اساس مصوبه کمیسیون اعتباری مربوطه
۱ تا ۱۰۰۰	رأس المدتی گردان	%۲۰	%۸۰	بر اساس مصوبه کمیسیون اعتباری مربوطه	
	قسطی (ارزش آتی)	%۱۵	%۸۵	بر اساس مصوبه کمیسیون اعتباری مربوطه	
۱ تا ۱۰۰۰	رأس المدتی گردان	%۱۵	%۸۵	بر اساس مصوبه کمیسیون اعتباری مربوطه	
	قسطی (ارزش آتی)	%۱۵	%۸۵	بر اساس مصوبه کمیسیون اعتباری مربوطه	

• سازوکارهای کنترل و پایش ریسک اعتباری:

هدف اصلی کنترل و نظارت بر ریسک اعتباری به شرح ذیل است:

- ✓ حصول اطمینان از این امر که تسهیلات اعطایی مطابق با قراردادهای موجود است.
- ✓ بازنگری نحوه به کارگیری و کاربرد وجوه
- ✓ حصول اطمینان از بازپرداخت به موقع و واکنش سریع در عدم بازپرداخت.
- ✓ حصول اطمینان از پوشش بدهی مشتری توسط جریان نقدی پیش بینی شده در تسهیلات کلان
- ✓ حصول اطمینان از پوشش کافی وثایق در بال شرایط جاری وام گیرندگان و تسهیلات غیر جاری
- ✓ شناسایی و طبقه بندی مشکلات بالقوه اعتبارات مسئله دار در اسرع وقت.

✓ شناسایی و گزارش دهی کامل موارد خاص در تصویب اعتبارات به کمیسیون عالی ریسک و کارگروه فرعی ریسک اعتباری.

• نحوه مدیریت تسهیلات غیر جاری و میزان ذخایر مربوط به آنها:

در این رابطه موارد ذیل مورد اقدام قرار می‌گیرد:

- ✓ هدف‌گذاری مطالباتی برای مناطق و پیگیری مستمر تحقق هدف.
- ✓ تشکیل مستمر کمیته پیگیری و وصول مطالبات جهت مذاکره با بدهکاران عمده بانک. (میلیون ریال)
- ✓ مساعدت با مشتریان مطالباتی بانک بر اساس گزارش‌های کارشناسی تهیه‌شده از وضعیت مشتری و اخذ مصوبه از کمیته وصول مطالبات.
- ✓ تشکیل کمیسیون عالی پیگیری و وصول مطالبات بانک باهدف بررسی پرونده‌های کلان غیر جاری و تعیین تکلیف آنها.
- ✓ ارزیابی و اخذ وثایق جدید در خصوص پرونده‌های تعیین تکلیف شده.
- ✓ بررسی میزان کلی ذخایر اخذشده در مقاطع ارائه صورت‌های مالی.
- ✓ برون‌سپاری مطالبات غیر جاری.
- ✓ ذخیره‌گیری مطالبات غیر جاری مطابق با بخشنامه‌های صادره.

❖ وصول مطالبات

خطمشی بانک سامان در وصول مطالبات باهدف افزایش بهره‌وری فرایند وصول مطالبات بانک و ایجاد رویکردی نظام‌مند در برخورد و مذاکره با بدهکاران بانک صورت پذیرفته است. رویکرد بانک در این خطمشی، اقدام به‌موقع برای وصول مطالبات و افزایش سخت‌گیری بر بدهکاران با افزایش سن بدهی ایشان، باهدف حفظ منافع و منابع مالی بانک است.

در این خصوص پرونده‌های مطالباتی بانک بر اساس نوع وثیقه و تضمینات در دوطبقه رهنی و دعاوی پیگیری می‌شوند. ساختار بانک در بعد پیگیری و وصول مطالبات شامل ارکان زیر است:

✓ **واحد اعطاکننده اعتبار:** تمامی شعبی که علاوه بر پذیرش اولیه متقاضیان، امور مرتبط با اعطای تسهیلات و اعتبارات در آنها صورت می‌پذیرد.

✓ **واحد تصویب‌کننده اعتبار:** از آنجایی که پرونده‌های اعتباری در یکی از ارکان اعتباری بانک تصویب می‌گردند، لذا واحد تصویب‌کننده اعتبار، واحد سازمانی است که نسبت به طرح موضوع در رکن مرتبط اقدام نموده است. بر اساس این تعریف واحد تصویب‌کننده به شرح زیر مشخص می‌گردد.

ردیف	رکن اعتباری تصمیم‌گیرنده	واحد تصویب‌کننده اعتبار
۱	کمیسیون اعتباری شعبه	شعبه
۲	کمیسیون اعتباری سرپرستی	شعبه
۳	کمیسیون داخلی اعتبارات صنفی	مدیریت اعتبارات خرد و صنفی
۴	کمیسیون عالی اعتبارات صنفی	مدیریت اعتبارات خرد و صنفی

✓ **واحد پیگیری مطالبات:** تمامی وظایف مرتبط با پیگیری مطالبات سررسید گذشته و معوق در حوزه خرد و صنفی تا قبل از آغاز اقدامات قانونی، می‌بایست توسط اداره وصول مطالبات صورت پذیرد.

✓ **واحد حقوقی (وصول مطالبات):** وصول مطالبات مشکوک الوصول بانک از طریق معاونت حقوقی بانک و برون‌سپاری به شرکت اعتبارسنجی حافظ سامان ایرانیان، انجام می‌شود. معاونت مذکور موظف است در صورت به نتیجه نرسیدن اقدامات مرتبط با پیگیری مطالبات، وظایف مرتبط با اجرای اقدامات قانونی را انجام دهد.

❖ سیاست‌ها و اقدامات ناظر بر وصول مطالبات

✓ اقدامات قانونی بر روی پرونده‌های مطالباتی صرفاً توسط اداره وصول مطالبات صورت می‌پذیرد و واحدهای اعطاکنده و تصویب‌کننده تسهیلات و پیگیری‌کننده مطالبات مستقیماً مجاز به انجام اقدامات قانونی نیستند.

✓ پرونده‌های مطالباتی طبق شرایط زیر به واحد وصول مطالبات جهت شروع اقدامات قانونی ارجاع می‌شود:

- سپری شدن ۶ ماه از تاریخ سررسید تسهیلات با بازپرداخت یکجا
- سپری شدن ۶ ماه از تاریخ قطع پرداخت در تسهیلات با بازپرداخت تقسیطی
- سپری شدن ۲ ماه از تاریخ پرداخت به کارگزار اعتبارات اسنادی
- سپری شدن ۲ ماه از تاریخ ضبط مبلغ ضمانت‌نامه
- ورشکستگی، محجوریت یا فوت دریافت‌کننده تسهیلات
- اطمینان از عدم نتیجه دهی اقدامات پیگیری پیش از زمان مقرر ارسال پرونده به واحدهای حقوقی

اقدامات وصول مطالبات با در نظر داشتن سیاست‌های زیر اجرا می‌شوند:

- ✓ در پرونده‌های رهنی، اقدامات قانونی می‌بایست به نحوی برنامه‌ریزی گردند که در خصوص تمام پرونده‌های رهنی حداکثر تا سه ماه بعد از ارجاع به اداره وصول مطالبات، اقدام قانونی آغاز شود.
- ✓ در مورد اعتبارات اسنادی پس از ارسال پرونده‌ها به واحد حقوقی، در صورتی که اسناد تمام پارت‌های اعتبار دریافت شده باشد، اقدامات قانونی آغاز می‌گردد. چنانچه از سررسید پرداخت حداقل یکی از پارت‌ها دو ماه سپری شده باشد، ولیکن اسناد تمام پارت‌ها هنوز دریافت نشده باشد، تصمیم‌گیری بابت آغاز اقدام قانونی بر عهده معاونت حقوقی است و می‌تواند شامل یکی از موارد زیر باشد:

▪ شروع اقدام قانونی و دین حال شدن تمام مطالبات بانک بابت پارت‌های مختلف اعتبار و عدم تحویل اسناد حمل پارت‌هایی که در زمان ارسال پرونده از کارگزار ارسال نگردیده، به مشتری و ترخیص آن‌ها توسط بانک

▪ عدم شروع اقدامات قانونی و انتظار تا دریافت تمام پارت‌های اعتبار

✓ در خصوص پرونده‌هایی که به پشتوانه مجموعه‌ای از وثایق و تضمینات درجه سه، سهام و اسناد رهنی اعطاشده‌اند، تصمیم‌گیری بابت اقدام قانونی بر روی هریک از وثایق بر عهده واحد وصول مطالبات است.

✓ ذخیره‌گیری مطالبات در بانک

بانک سامان به‌منظور جبران زیان یا خسارت احتمالی ناشی از عدم ایفای تعهدات مشتریان در رابطه با تسهیلات اعطایی آنان دارایی خود را به‌صورت زیر طبقه‌بندی کرده است:

- **طبقه جاری:** پرداخت اصل و سود تسهیلات و یا بازپرداخت اقساط در سررسید صورت گرفته و یا حداکثر از سررسید آن ۲ ماه گذشته است
- **طبقه سررسید گذشته:** از تاریخ سررسید اصل و سود تسهیلات و یا تاریخ قطع پرداخت اقساط بیش از ۲ ماه گذشته است، ولی تأخیر در بازپرداخت، هنوز از ۶ ماه تجاوز ننموده است. در این صورت فقط مبلغ سررسید شده تسهیلات به این طبقه منتقل می‌شود
- **طبقه معوق:** اصل و سود تسهیلاتی که بیش از ۲ ماه و کمتر از ۱۸ ماه از تاریخ سررسید و یا از تاریخ قطع پرداخت اقساط سپری شده است و مشتری هنوز اقدامی برای بازپرداخت مطالبات ننموده است
- **طبقه مشکوک‌الوصول:** تمامی اصل و سود تسهیلاتی که بیش از ۱۸ ماه از تاریخ سررسید و یا از تاریخ قطع پرداخت اقساط سپری شده است و مشتری هنوز اقدامی برای بازپرداخت مطالبات ننموده است.

نحوه محاسبه ذخایر با توجه به طبقات دارایی به شرح زیر است.

❖ ذخیره عمومی

ذخیره عمومی در پایان سال مالی و یا در مقاطعی که صورت‌های مالی تهیه می‌شود محاسبه می‌گردد. نحوه‌ی محاسبه‌ی ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول متناسب با مطالبات مذکور بوده و می‌بایست ۱,۵ درصد کل اعتبارات جاری است.

❖ ذخیره اختصاصی

بانک به منظور احتساب ذخیره اختصاصی، ارزش وثایق هر مورد را با اعمال ضرایب ذیل از هر مانده فقره از تسهیلات کسر و سپس اقدام به محاسبه ذخیره ذی‌ربط می‌نماید.

✓ ۱۰۰ درصد مبلغ وثایق نقدی نظیر سپرده قرض‌الحسنه پسران‌دان، سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، سرمایه‌گذاری بلندمدت و گواهی سپرده بانکی (اعم از ریالی و ارزی)؛

✓ ۱۰۰ درصد مبلغ اوراق مشارکت منتشره با تضمین دولت یا اوراق مشارکت منتشره توسط بانک مرکزی؛

✓ ۸۰ درصد اوراق مشارکت با تضمین سیستم بانکی کشور؛

✓ حداکثر ۷۰ درصد ارزش بازار املاک و مستغلات؛

✓ حداکثر ۷۰ درصد ارزش بازار سهام پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار، اسناد معتبر بانکی نظیر اعتبارات اسنادی معامله‌شده، ضمانت‌نامه‌های بانکی و موارد مشابه؛

✓ حداکثر ۵۰ درصد ارزش بازار ماشین‌آلات و تجهیزات.

میزان ذخیره اختصاصی به تسهیلاتی که در طبقات غیر جاری (سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول) قرار دارند بر اساس ضرایب ذیل محاسبه می‌گردد.

درصد ذخیره‌گیری

۱۰

- مانده تسهیلات موضوع طبقه سررسید گذشته

۲۰

- مانده تسهیلات موضوع طبقه معوق

احتساب ذخیره برای دارایی‌های طبقه مشکوک الوصول به میزان بیش از ۵۰٪ مستلزم ارزیابی ویژه و ارائه دلایل قابل قبول طبق استانداردهای حسابداری است. در هر حال جهت کلیه تسهیلاتی که ۵ سال یا بیشتر از سررسید پرداخت اصل و سود آنها سپری شده باشد ۱۰۰٪ ذخیره اختصاصی منظور می‌گردد.